

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ณ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
1.5 แนวความคิดในการวิจัย	7
1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
1.7 ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มไทที่อาศัยอยู่ในเมืองจำเหนือ ส.ป.ป. ลาว	24
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	33
1.9 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	33
บทที่ 2 จำเหนือ	
2.1 สภาพทั่วไปสาธารณะรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	38
2.2 การปกครองภายในประเทศ	40
2.3 สภาพเศรษฐกิจ	40
2.4 ระบบการเงินการธนาคาร	43
2.5 ความสำคัญของเมืองจำเหนือในอดีต	45
สรุป	57
บทที่ 3 อัตลักษณ์ผ้าจำเหนือ	
3.1 ลวดลายและความหมายบนผ้าทอเมืองจำเหนือ	58
3.2 เทคนิคการทอผ้าพื้นเมืองจำเหนือ	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 สีส้มเส้นใย	82
3.4 ผ้าทอในชีวิตประจำวันของคนชาเหนือ	83
3.5 บทบาทผ้าทอในพิธีกรรมของคนชาเหนือ	86
สรุป	88
บทที่ 4 ผ้าทอในบริบทสินค้า	
4.1 การทอผ้าเพื่อเป็นสินค้า	89
4.2 ข้อมูลของผ้าชิ้นและผ้าเบี่ยงในรูปแบบผ้าใหม่ ผ้าเก่ากลาง ผ้าเก่ามาก	94
4.3 สรุปลวดลายบนผืนผ้าชิ้นและผ้าเบี่ยงที่ผลิตเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและผลิตขึ้นเพื่อการค้า	106
4.4 ราคาผ้าทอชาเหนือ	109
4.5 ผ้าทอในรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ผลิตขึ้นเพื่อการค้า	111
4.6 ความเปลี่ยนแปลงผ้าทอจากเพื่อใช้มาเป็นเพื่อขาย	111
4.7 การปรับตัวของช่างทอ	115
4.8 การรวมกลุ่มของช่างทอผ้าชาเหนือ	116
4.9 การหาตลาดรองรับสินค้า	116
สรุป	118
บทที่ 5 อภิปรายวิเคราะห์และสรุปผล	
5.1 ความแตกต่างของลวดลายและสีเส้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	119
5.2 ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์และความหมายบนผืนผ้าทอชาเหนือ	121
5.3 ฝีมือการทอผ้าของช่างทอผ้าชาเหนือ	122
5.4 การปรับตัวและการเรียนรู้ของช่างทอเมื่อผ้าทอเป็นสินค้า	122
5.5 การรวมกลุ่ม	123
5.6 ข้อเสนอแนะ	123
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก	129
ประวัติผู้เขียน	139

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 ตารางหมวดที่ 1 ผ้าทอ: ลวดลาย สี สัน เทคนิค การผลิต	11
1.2 ตารางหมวดที่ 2 ผ้าทอ: ความหมายเชิงสัญลักษณ์ต่างๆ ของลวดลาย สี สัน	14
1.3 ตารางหมวดที่ 3 ผ้าทอ: การเปลี่ยนแปลง ลวดลาย สี สัน วัสดุดิบ	17
1.4 ตารางหมวดที่ 4 การปรับตัวของช่างทอ	21
1.5 ตารางแสดงรายได้ จากการท่องเที่ยว และอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ จากการท่องเที่ยวรวมถึงจำนวนนักท่องเที่ยวและอัตราการเจริญเติบโต ของนักท่องเที่ยวในช่วงปี ค.ศ. 1991-1999	22
2.1 ตารางแสดงสถิติจุดและลองจิจูดของเมืองสำคัญ	38
2.2 ตารางแสดงจำนวนกลุ่มหัตถกรรมของแขวงต่างๆ ในสปป. ลาว ค.ศ. 2002-2003	54
4.1 ตารางแสดงรายได้จากอุตสาหกรรมสิ่งทอเปรียบเทียบกับรายได้จากอุตสาหกรรม อื่นๆ ในช่วงปี ค.ศ. 1995-2000	90
4.2 ตารางแสดงจำนวนประชากรและขนาดการรวมกลุ่มหัตถกรรมของแขวงต่างๆ ในสปป.ลาว ค.ศ. 2002-2003	92
<u>ผ้าชิ้นและผ้าเบี่ยงในรูปแบบผ้าใหม่ ผ้าเก่ากลาง ผ้าเก่ามาก</u>	
4.3 ตารางลายละเอียดผ้าชิ้น: ผ้าใหม่	94
4.4 ตารางลายละเอียดผ้าชิ้น: ผ้าเก่ากลาง	97
4.5 ตารางลายละเอียดผ้าชิ้น: ผ้าเก่ามาก	99
4.6 ตารางลายละเอียดผ้าเบี่ยง: ผ้าใหม่	100
4.7 ตารางลายละเอียดผ้าเบี่ยง: ผ้าเก่ากลาง	102
4.8 ตารางลายละเอียดผ้าเบี่ยง: ผ้าเก่ามาก	104
<u>ผ้าชิ้นและผ้าเบี่ยงในอดีตที่ผลิตเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน</u>	
4.9 ตาราง เปรียบเทียบผ้าชิ้นและผ้าเบี่ยงในอดีตที่ผลิตเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน	106
4.10 ตารางเปรียบเทียบผ้าชิ้นลายง่ายและผ้าชิ้นลายยากที่ผลิตขึ้นเพื่อการค้า	107
<u>ผ้าชิ้นและผ้าเบี่ยงในปัจจุบันที่ผลิตขึ้นเพื่อการค้า</u>	
4.11 ตารางเปรียบเทียบผ้าเบี่ยงลายง่ายและผ้าเบี่ยงลายยากที่ผลิตขึ้นเพื่อการค้า	108

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 ตัวเมืองชำเหนือ	46
2.2 เมืองชำเหนือ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ในปัจจุบัน	46
2.3 เมืองชำเหนือ แขวงหัวพัน สปป.ลาว ในปัจจุบัน	46
2.4 ถนนสายหลักในเมืองชำเหนือ	47
2.5 ลำน้ำสายหลักไหลผ่านกลางชุมชน ชาวบ้านใช้อาบน้ำ ชักผ้า รวมถึงทำการเกษตร	47
2.6 ลำน้ำสายหลักไหลผ่านกลางชุมชน ชาวบ้านใช้อาบน้ำ ชักผ้า รวมถึงทำการเกษตร	47
2.7 สะพานข้ามลำน้ำสายหลักในเมืองชำเหนือ	47
2.8 ใจกลางตลาดสดเมืองชำเหนือ	48
2.9 แม่ค้าขายสาหร่ายน้ำจืด	48
2.10 แม่ค้าขายส้ม แอปเปิ้ล	48
2.11 ชาวบ้านแบกผักกาดไปขายที่ตลาด	48
2.12 แม่ค้าขายผักสด	48
2.13 นกถูกจับมาขาย	49
2.14 ตัวอีเห็นถูกจับมาขาย	49
2.15 ที่ทำการแขวงชำเหนือ	50
2.16 จุดตรวจสอบสัมภาระและตัวเครื่องบินภายในอาคารสนามบินเมืองชำเหนือ	50
2.17 ทหารสะพานอาวุธปืนเดินตรวจดูความเรียบร้อยทั้งก่อนเครื่องบินขึ้น-ลง	51
2.18 การทอผ้าของเด็กสาวชำเหนือ เมืองชำเหนือ แขวงหัวพัน สปป.ลาว	53
2.19 ขั้นตอนการเก็บลายลงบนอุปกรณ์ทอผ้า	53
2.20 ขั้นตอนการเก็บลายลงบนอุปกรณ์ทอผ้า	53
2.21 เด็กผู้หญิงชำเหนือไปจ่ายตลาดตอนเย็น เด็กหญิงทางขวามือ 2 คน ยังคงนั่งขึ้นที่ ทอจากวัฒนธรรมของกลุ่มแต่เด็กหญิงทางซ้ายมือ 2 คน นั่งขึ้นที่ตัดมาจากผ้าทอ โรงงานที่มีลวดลายสีสันทันแปลกตา	54
3.1 ผ้าเบี่ยงเมืองชำเหนือ	56
3.2 ลายนาค	58

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
3.3 ลายนาค	58
3.4 ลายนาค	59
3.5 ลายนาค	59
3.6 ลายหงส์	60
3.7 ลายหงส์	60
3.8 ลายนก	61
3.9 ลายนก	61
3.10 ลายดอกไม้ม	62
3.11 ลายดอกไม้ม	62
3.12 ลายประกอบ	63
3.13 ลายประกอบ	63
3.14 ลายประกอบ	63
3.15 ลายนาค	65
3.16 ลายนก	70
3.17 ลายหงส์	70
3.18 เทคนิคการมัดหมี่	73
3.19 เทคนิคการมัดหมี่	74
3.20 เทคนิคการมัดหมี่	74
3.21 เทคนิคการจก	76
3.22 เทคนิคการจก	76
3.23 เทคนิคการจก	76
3.24 เทคนิคการจก	77
3.25 เทคนิคการจก	78
3.26 เทคนิคการจก	78
3.27 เด็กหญิงชาวซำเหนือช่วยแม่ปั่นเส้นใยเพื่อเตรียมไว้ใช้ทอผ้า	80
4.1 ผ้าซิ่นซำเหนือขายในตลาดสด เมืองซำเหนือ อายุประมาณ 3-4 ปี	96
4.2 ผ้าซิ่นซำเหนือ เมืองซำเหนือ อายุประมาณ 2 ปี ของนางหล้าน อายุ 42 ปี	96

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
4.3 ผ้าซิ่นชำเหนือขายในเมืองชำเหนือ อายุประมาณ 3-4 ปี	97
4.4 ผ้าซิ่นชำเหนือขายในเมืองชำเหนือ อายุประมาณ 3-4 ปี	97
4.5 ซิ่นชำเหนือลายกว้างคู่ เมืองชำเหนือ อายุประมาณ 20 ปี ของนางไม ชนเผ่าไทแดง อายุ 50 ปี	99
4.6 ผ้าซิ่นชำเหนือ เมืองชำเหนือ ขายอยู่ที่เวียงจันทน์ อายุประมาณ 10-15 ปี	99
4.7 ผ้าเบี่ยง เมืองชำเหนือ แขวงหัวพัน อายุประมาณ 4-5 ปี ที่มาศูนย์หัตถกรรมผ้าเผ่าไท เชียงใหม่ในทบชาว์	102
4.8 ผ้าเบี่ยง เมืองชำเหนือ แขวงหัวพัน อายุประมาณ 4-5 ปี ที่มาศูนย์หัตถกรรมผ้าเผ่าไท เชียงใหม่ในทบชาว์	102
4.9 ผ้าเบี่ยงเมืองชำเหนือ อายุประมาณ 20 ปี ที่มาเวียงคอน อายุ 18 ปี เวียงจันทน์	104
4.10 ผ้าเบี่ยงเมืองชำเหนือ อายุประมาณ 15-20 ปี ที่มาร้านอาหารในตลาดสดเมืองชำเหนือ แขวงหัวพัน	104
4.11 ผ้าเบี่ยง เมืองชำเหนือ อายุประมาณ 100 กว่าปี ที่มา ศูนย์หัตถกรรมผ้าเผ่าไท เชียงใหม่ในทบชาว์	106
4.12 เด็กสาวชำเหนือกับบทบาทการเข้ามาเป็นแรงงานทอผ้า ในโรงงานทอผ้าชำเหนือที่เวียงจันทน์ สปป.ลาว	110
4.13 การจัดวางลายนาคและลายนกในรูปแบบใหม่บนผืนผ้าเบี่ยง	114
4.14 ผ้าพันคอลายกาบที่เน้นการจัดวางลวดลาย	115